

Aurajoki ja Raisionjoki-Ruskonjoki

Varsinais-Suomen vesistöt tutuiksi

Kuva: Kati Javanainen

© Maanmittauslaitos lupa nro 7/MML/12
© SYKE, Varsinais-Suomen ELY-keskus

Vesistöt tutuiksi sarjan esitteet:

Aurajoki ja Raisionjoki-Ruskonjoki

Halikonjoki, Uskelanjoki, Purilanjoki ja
Sauvonjoki

Kiskonjoki-Perniönjoki

Laajoki, Mynäjoki, Hirvijoki ja Puttaanjoki

Paimionjoki

Saarisjärvi

Sirppujoki, Velluanjoki ja Ihodenjoki

Ihmistoiminnan muokkaamat jokilaaksot

Aurajoki saa alkunsa Oripään harjualueelta ja laskee Turussa Saaristomereen. Raisionjoki-Ruskonjoki alkaa Ruskon Vahdon kirkonkylän pohjoispuolen pohjavesialueelta ja laskee mereen Aurajokisuun pohjoispuolella. Sekä Aurajoki-että Ruskonjokilaakso edustavat pitkään jatkuneen ihmistoiminnan muovaamia jokivarsimaisemia. Alueille ovat luonteenomaisia laajat, paikoin jyrkästikin jokea kohti viettävät pellot, nauhamaisesti vijelyalueiden reunoilla ja rinteillä sijaitsevat asutusmiljööt rakennuksineen, uomia seurailevat tiet ja savikoilta kohoavat metsäiset kumpareet. Aurajokilaakso kuuluu valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin ja on yksi Suomen kansallismaisemista. Jokea myötäilevä Turusta Oripäähän kulkeva Aurajoen maisematie eli Varkaantie on nimetty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.

Aurajoki

Aurajoen valuma-alueen pinta-ala on 874 km² ja se on yksi Lounais-Suomen vähäjärvisimmistä vesistöistä. Alueella sijaitsee vain yksi järvi; 1,2 km² suuruinen Savojärvi Pöytyän Yläneellä. Lisäksi vesistöalueella on kaksi vedenottoa varten padottua allasta: Halisten allas Aurajoen pääuomassa ja Maarian allas Vähäjoessa. Aurajoella on pituutta noin 70 km ja putousskorkeutta 70 metriä. Pääuomassa on kaikkiaan 11 suurempaa sekä useita pienempiä koskia, joita on myös sivu-uomissa. Putousskorkeudeltaan suurin on Liedon Nautelankoski (16,9 m). Joen latvaosissa ja sivu-uomissa on ongelmana ajoittainen veden vähyys. Jokea kohti viettävät peltoalueet, jotka kattavat liki 40 % vesistöalueen kokonaispinta-alasta, ovat keskittyneet jokiuoman varren alaville savikoille. Aurajoki kuuluu savimaiden jokityyppiin.

Raisionjoki-Ruskonjoki

Raisionjoen-Ruskonjoen valuma-alue on kooltaan 130 km². Maankäyttömuodoista vallitsevia ovat pellot ja metsät. Pellot ovat Aurajokialueen tapaan keskittyneet vesistön läheisyyteen ja viettävät monin paikoin kohti uoma. Valuma-alueella ei ole yhtään järveä, mutta vedenhankintaa varten on padottu neljä allasta. Valuma-alueen pohjoisosassa on soranoton muovaama harjulaakso pohjavesilammi-koineen. Ruskonjokeen laskee useita sivu-uomia, joista suurin on pääosin Ruskon kunnan alueella sijaitseva Vähäjoki. Joki kuuluu savimaiden jokityyppiin.

Aurajoen vesistökuormituslähteet

Vuosien 2008-2012 tietojen mukaan Aurajoki kuljetti Saaristomereen keskimäärin 56 tonnia fosforia ja 685 tonnia typpeä vuodessa. Eniten ravinteita virtaa yleensä suurten valumien aikaan keväällä ja syksyllä tai leutoina talvina. Suurin osa Aurajoen kuormituksesta on hajakuormitusta. Arvioiden mukaan maatalouden osuus Aurajoen vesistöalueen fosforikuormituksesta on 69 % ja typpi-kuormituksesta 65 %. Aurajokilaakso on voimaperäisesti viljeltyä aluetta. Suuri peltoala, eroosioherkkien peltöjen sijainti jokien varsilla ja rantojen paikoittainen jyrkkyys lisäävät ravinteiden huuhtoutumisriskiä.

Haja-asutuksen jätevedet muodostivat 2003-2007 vajaat 20 % fosforikuormituksesta, mutta näiden ravinteiden määrä on vesistössä laskussa. Vaikka puhdistamojätevesien määrä on pieni, muodostavat ne kesäisin alhaisen virtaaman aikana pääosan Aurajokeen tulevasta ravinnekuormituksesta. Alueen puhdistamoiden määrä on vähentynyt ja asutuksen jätevesikuormitus vähenee merkittävästi vuoteen 2018 mennessä, kun jätevesien käsittely siirtyy Kakolanmäen puhdistamoon Turkuun. Myös luonnonhuuhtouma tuo osaltaan ravinteita jokeen.

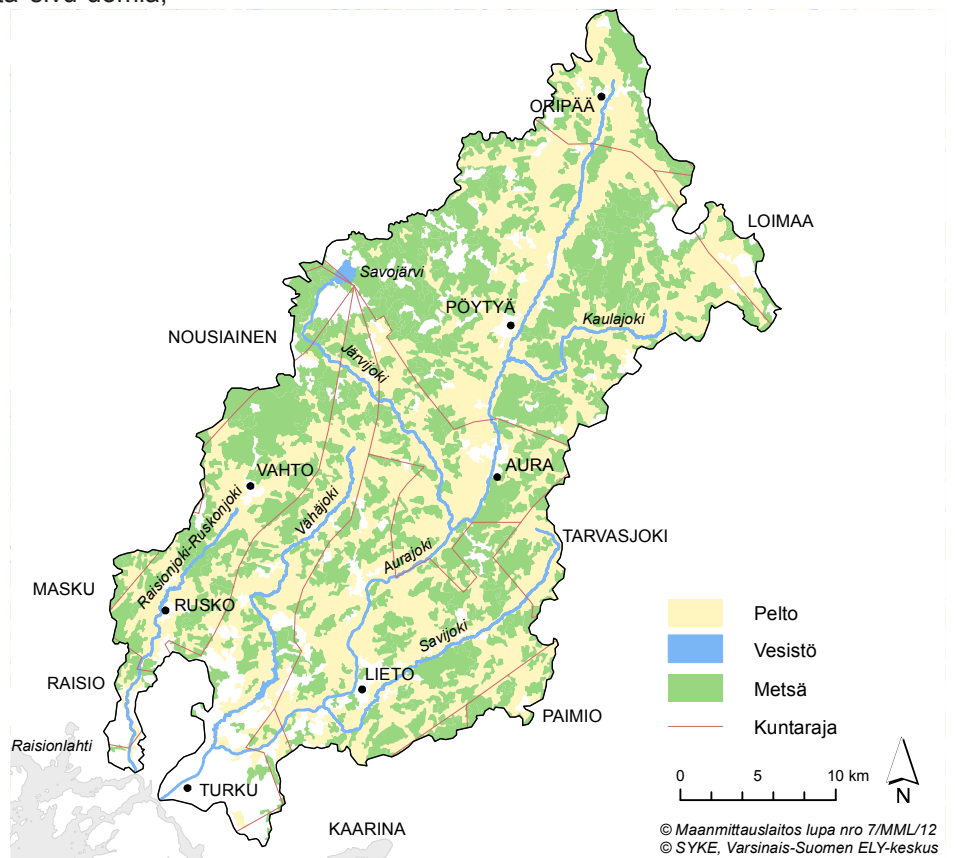
Joet raakavesilähteenä

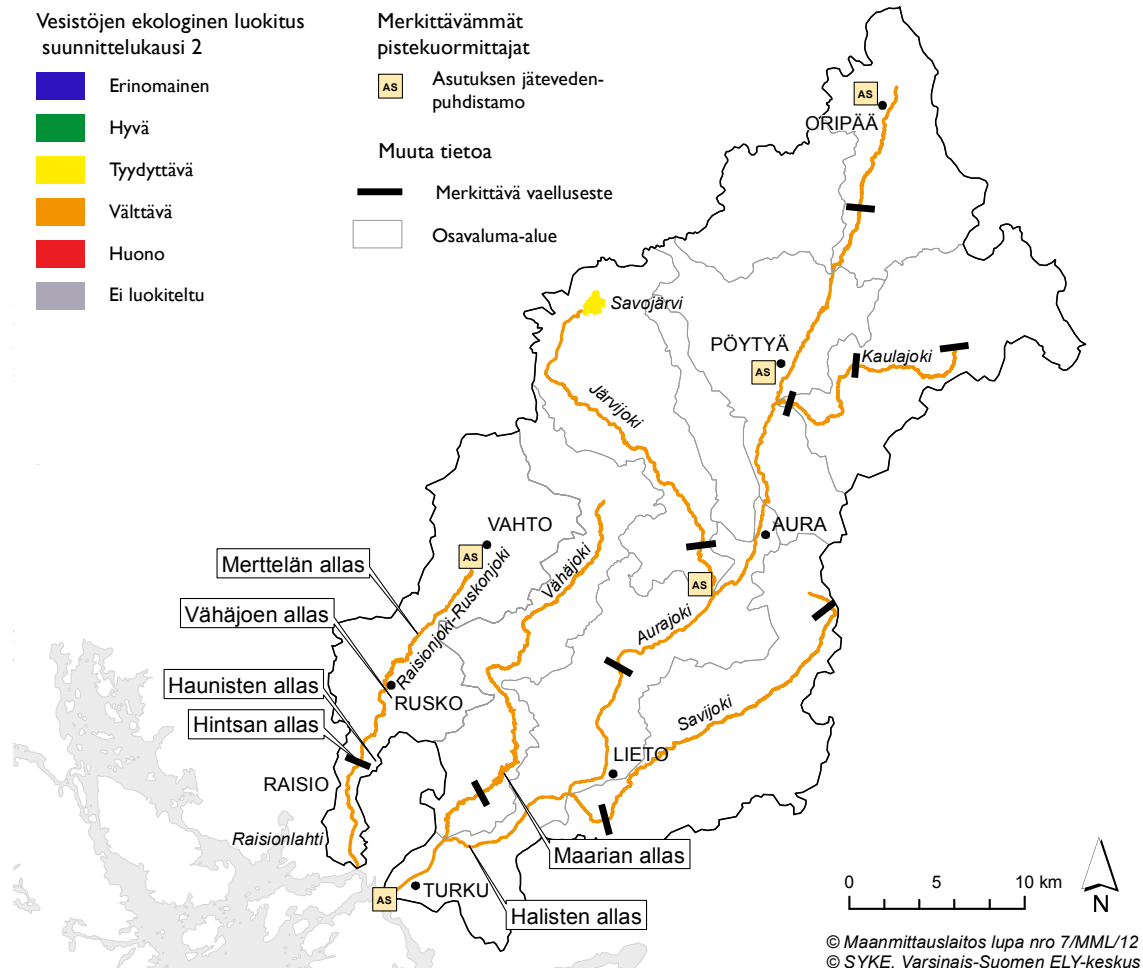
Aurajoen vesistö on ollut Turun vesilaitoksen raakavesilähde, mutta sen merkitys on vähentynyt, kun Virtaankankaan tekopohjavesilaitos on otettu käyttöön. Samoin Raisionjoen-Ruskonjoen merkitys raakavesilähteenä on vähentynyt, koska myös Raisio ja Naantali ovat siirtyneet käyttämään Virtaankankaan harjujen läpi suodatettua tekopohjavettä.

Alueiden virkistyskäyttö

Aurajoen valuma-alueella harjoitetaan lähinnä kotitarve- ja virkistyskalastusta. Liedon Nautelankosken ympäristö ja Turun Halistenkosken kalaporras ovat

Aurajoki ja Raisionjoki-Ruskonjoki alueen isoimpien vesistöjen, metsien ja peltöjen sijainti

Pintavesien ekologinen luokitus, luonnos 10/2013. Aineistona käytetty vuosien 2006-2012 tietoja.

erittäin suosittuja retkeilykohteita ja kalastuspaikkoja, jonne on istutettu mm. taimenta ja kirjolohta. Kalastusmahdollisuuksia on lisännyt vuonna 1995 käyttöön otettu Halisten kalaporras, joka mahdollistaa kalojen nousun padon ohi joen yläjuoksulle. Aurajokivarsi on ollut asuttua esihistoriallisista ajoista lähtien. Aurajokialueen lehdot, kosket vanhoine myllyineen, asutuskumpareet ja vanhat jokivarsilaitumet tekevät alueesta luonnon monimuotoisuuden kannalta rikkaan. Varsinkin taajamien läheiset jokirannat ovat merkittäviä viher- ja ulkoilualueita. Veneily ja melonta ovat suosittuja. Halistenkoskelta alkaa Aurajoen ala- ja yläjuoksun melontaluontopolku ja joessa on Pöytyälle asti jatkuva melontareitistö.

Ruskonjokilaakso on viehättävää kulttuurin muovaamaa maaseutumaisemaa, jolla on merkitystä myös virkistyskäytön kannalta. Erityisesti Haunisten allas ympäristöineen on luonnoltaan monipuolinen ja suosittu ulkoilualue.

Veden laatu

Aurajoen vedenlaatua seurataan säännöllisesti useilla havaintopaikoilla. Koska Aurajoki virtaa voimakkaasti viljeltyjen savikkojen halki, on jo-

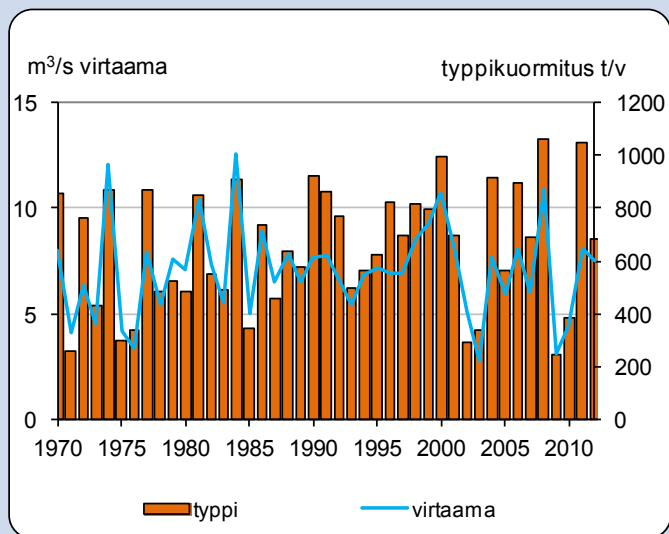
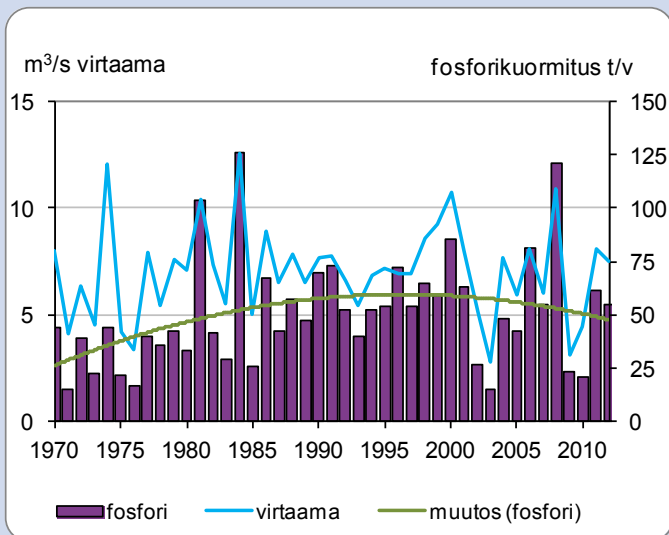
kivesi sameaa ja sisältää runsaasti kiintoainesta ja ravinteita. Aurajoen ekologinen tila on luokiteltu välttäväksi. Vedenlaatua huonontavat myös ajoittaiset sinileväkukinnat ja ongelmat veden hygieenisessä tilassa. Veden laatu vaihtelee suuresti vuodenajan ja virtaamien mukaan. Aurajoen vedenlaatu on yleensä heikompi joen yläjuoksulla johtuen asutuksen jätevesistä ja niiden heikosta laimenemisesta alajuoksuun verrattuna. Yläjuoksulla on myös runsaasti kotieläintiloja. Etenkin kausina, jolloin virtaama on vähäistä, asutuksen jätevesien vaikutus näkyy veden ravinne- ja bakteerimäärien kasvuna. Vuosien 2008-2012 aikana alajuoksun fosforipitoisuus oli keskimäärin 186 µg/l ja typpipitoisuus 2475 µg/l. Vuotuinen fosforikuormitus Saaristomereen on vaihdellut 15 ja 126 tonnin ja typpikuormitus 243 ja 1064 tonnin välillä vuosina 1970 - 2012.

Raisionjoen-Ruskonjoen ekologinen tila on välttävä. Joelle on ominaista savisameus, runsasravinteisuus sekä virtaaman suuret vaihtelut. Jokivarren kaltevien peltujen viljely ja virtaamavaihtelut lisäävät eroosiota ja siten kiintoaineen kulkeutumista veteen. Myös sinileväkukinnat ovat yleisiä.

Turun merialueen tilaan vaikuttavat intensiivi-

sesti viljeltyjen savimaiden halki virtaavat joet sekä asutuksen jätevedet. Teollisuuden kuormitus on nykyään vähäistä. Aurajokea pitkin tulevan kuormituksen määrä on huomattava, mutta saman verran hajakuormitusta tulee Ruskonjoen ja muiden suoraan mereen laskevien uomien mukana.

Aurajoen keskivirtaama sekä fosfori- ja typikuormitus vuosina 1970 - 2012

Vesienhoidon toimenpiteet

Vesienhoidon tavoitteen, vesien hyvän ekologisen

tilan, saavuttamiseksi Aurajoen ja Raisionjoen-Ruskonjoen vesistöihin kohdistuvaa ravinne- ja kiintoainekuormitusta on vähennettävä merkittävästi. Varsinais-Suomen pintavesien toimenpideohjelmassa vuoteen 2015 esitetään erityisesti maatalouskuormitusta vähentäviä toimenpiteitä. Lisäksi tarvitaan toimenpiteitä metsätaloudesta ja haja-asutuksesta tulevan kuormituksen vähentämiseksi mm. viemäriverkostoja laajentamalla ja uusilla siirtoviemäreillä. Vesienhoidon toimenpideohjelmat päivitetään osana vesienhoidon suunnittelua vuoden 2015 loppuun mennessä.

Aurajoki-Paimionjoki vesistöalue työryhmä on osa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Varsinais-Suomen liiton Pro Saaristomeri -yhteistyöohjelmaa, joka on ollut käynnissä vuodesta 1999 alkaen. Kaikki Aurajoen ja Paimionjoen alueen vesien tilasta ja sen parantamistoimista kiinnostuneet ovat tervetulleita vesistöalue työryhmän toimintaan.

Aurajokisäätiö ja Aurajoen opastuskeskus

Aurajokisäätiö on jokivarren kuntien ja kaupunkien, MTK-Varsinais-Suomen sekä Lounais-Suomen Kalastusalueen 1993 perustama säätiö, jonka toiminnan tavoitteena on ekologisesti terve sekä maisemallisesti ja virkistykseksi arvokas Aurajoki.

Aurajokisäätiö ylläpitää Halistenkoskella Myllärin talossa Aurajoen opastuskeskusta, josta voi vuokrata kanootteja, ostaa kalastuslupia tai tutustua vaihtuviin näyttelyihin. Opastuskeskuksen lähiympäristön monipuoliseen luontoon ja kulttuuriin voi tutustua luontopoluilla kävellessä tai meloen.

Yhteystiedot:

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Itsenäisydenaukio 2, PL 236, 20101 Turku
www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Pro Saaristomeri -ohjelma
www.ymparisto.fi/prosaaristomeri

Aurajokisäätiö ja Aurajoen opastuskeskus:
www.aurajoki.net

2013

Lähteet ja lisätietoa:

Kirkkaasta sameaan. Meren kuormitus ja tila Saaristomerellä ja Ahvenanmaalla. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu 6/2011
<http://www.doria.fi/handle/10024/82536>

Varsinais-Suomen pintavesien toimenpideohjelma vuoteen 2015. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu 5/2010
<http://www.doria.fi/handle/10024/82603>

Jokien kuormitustiedot: Varsinais-Suomen ELY-keskus